

Serial No.

Date

Notes

੨. ਭੈਲਾ • ਸਹਿਗਲ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

:- ਇਹ ਚੰਤ - ਕਥਾ ਸਾਡੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਧਾਰ - ਪੁਸਤਕ
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਗਰ ਕਲਾਕਾਰ
ਵਿੱਚੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਉਸਰ ਬਲਦੰਤ
ਸਾਗਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ, ਭੈਲਾ • ਸਹਿਗਲ
ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ
ਵਿੱਚੋਂ ਸਹਿਗਲ ਇਕ ਗਵਾਹੀਆ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ
ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੀ ਚੁੱਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਚੁੱਕੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ
ਜੇਹ ਫਿਲਿਮਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ

:- ਹੈ. ਭੈਲਾ.
ਸਹਿਗਲ ਦਾ
ਜਨਮ 1904 ਈ.

ਉਂ ਜੰਮੂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ
ਬੰਦ ਸਹਿਗਲ ਜੰਮੂ - ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਗਰੀ ਦੀ
ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ
ਗੰਗੇ ਲਾਲ, ਹਜ਼ਾਰੀ ਲਾਲ, ਕੁੰਦਲ ਲਾਲ, ਸਹਿਗਲ
ਲਾਲ ਤੇ ਇਕ ਪੀ ਸਰੋਤਲਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ
ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੰਦਲ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ ਫਿਲਮ
ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀਆ ਬਣਿਆ ਸੀ।

Serial No.

Notes

Date

ਨੋਬਰੀ ਦੀ ਗਲ

ਮਹਿੰਗਾ 1928 ਵਿੱਚ ਨੋਬਰੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕੀ ਮਾਇਆ। ਇਸੇ ਇਹ ਮਾਪਦੇ ਦੇ ਹੋਮਾਂ ਵੇਲੇ ਠਹਿਰਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੋਮਾਂ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸਨ। ਮਹਿੰਗਾ ਇੱਕੀ ਦੇ ਟੈਲੀ-ਗ੍ਰਾਫ ਮਾਪਦੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਕਮਾਨਟਰ ਲੱਭ ਗਿਆ। ਮਾਮੇ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾ ਨੂੰ ਇੱਕੀ ਇਲੈਕਟਰੀ-ਮਿਟੀ ਰਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਉਮਰੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਮਾਹਰੇ ਹੋਣਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇਹ ਮਾਪਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮਰਦ ਨਾਲ ਇੱਕੀ ਦੇ ਰੋਲਟੇ ਮੋਟੋਰਨ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਮਾਂਰੇ ਵੱਡੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਬਰੀ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਵਿੱਚ ਮੁਗੀਲੀ ਮਾਦਾਨ ਵਿੱਚ ਗਾਇਨ।

ਕਲਾਕਾਰੀ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ੈਰ

ਜਦ ਇਹ ਮੁਗੀਲੀ ਮਾਦਾਨ ਵਿੱਚ ਗਾਇਨਾਂ ਤਾਂ ਦਰਸਾਰ ਮੰਤਰ ਮਗਯ ਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਇੱਕ ਮਹਿੰਗਾ ਵਿੱਚ ਨਿਉ ਬੀਏਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਬੀ. ਸ਼ੈਨ. ਮਰਕਾ ਨੇ ਉਸਦਾ ਗਾਣਾ ਮਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਮਾਇੰਡ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਨਿਉ-ਬੀਏਟਰ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਮੁੱਢਲੇ ਕੇ ਮਾਮਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਧਰੁਤ ਹੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਫਿਰ ਇਹ ਜਮਨਾ ਦਾ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਸੀ।

Serial No.

Notes

Date

ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ :- ਸਹਿਗਲ ਦੇਖੋ

ਇੱਥੇ ਸਧਾਰਨ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਅਸਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਸਹਿਗਲ ਸਭੋਂ ਵੱਡਾ ਪਸ਼ਾਮਾ ਪਾਉਣਾ ਤੇ ਸੋਟੇ ਸੀਮਿਯਾ ਵਾਲੀ ਕਮਰ ਥਾਈ ਰੱਖਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਈਸੀ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਸਲ ਉਏ ਤੇ ਕਾ ਜੀ ਟੇਪ ਉਏ। ਰਿਕਾਰਡ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਲਪ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ। ਤਿੰਨ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗਲਪ ਦਾ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪਿੱਛਾ ਹਟਾਇਆ।

ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ :- ਸਹਿਗਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਸਹਿਗਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਕੀਤੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਅਥਵਾ ਉਸ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਫਿਲਮ 'ਬੰਨੀਯਾਮ' ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸੰਗੀਤ ਗੂੰਜ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਸਹਿਗਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਸੁਰੀਲੀ ਧਰਮ ਵਾਲੀ ਪਸ਼ਾਮਾ ਦੇ ਗਾਇਕ - ਮੈਂਦੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੰਵੇਦਨਾ ਆਈ - ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਗਈ।

Serial No.

Date

Notes

ਫਿਲਮੀ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ :

ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਸੁੱਧਰ ਕੇ ਠਹਿਕਾਂ' ਮੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ 'ਸੁਧਾ ਕਾ ਮਿਤਾਗ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਿੰਦਾ ਲਾਸ' ਫਿਲਮਾਂ ਬਣੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਹੀਰੋ ਦਾ ਰੋਲ ਕੀਤਾ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਿਰਿਤ ਬੇਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਉਹ ਜਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸਮਗੁਰ 'ਤੇ ਗਿਰਿਆ। 1938 ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਹਿਗਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਫਿਲਮ ਮੇਰਾ ਮੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰਾਈ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੀਰੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਉੱਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸੇ ਹੀ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ 'ਸਹਿਗਲ' ਸਹਿਗਲ ਕਰਕੇ ਲੱਗ ਪਈ।

ਸਹਿਗਲ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਗਾਨਾ :

ਸਹਿਗਲ 'ਤੇਰੀ ਗਾਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਗਾਨਾ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਕਿ ਰਿੰਮਤਾਨ ਦੀ ਰੂਹ ਇਸੇ ਗਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸੁੱਧ 'ਤੇਰੀ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਬਾਬਲ ਮੇਰਾ ਕਹੀਜਰ ਕੁੱਢੇ ਜਾਣੈ' ਇਸ ਵਕਤ ਦੀ ਪੁਸਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਹਿਗਲ ਮਿਖਰ ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਚੀਟੋਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ 18 ਮੈਂ ਰੁਪਏ ਸਹਿਗਲ ਤਕਸਾਹ ਤੇ ਬਾਰ ਮੈਂ ਰੁਪਿਆ ਵੇਰਸੀ ਸਕਦੇ ਹੋਏ ਵੇਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

Serial No.

Date

Notes

ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਵਰਨ ਵਾਲਾ :

ਮਹਿਗਏ ਦੇ
ਘਾਪਣੇ ਗਏ
ਫਲੀ ਕੰਢੇ ਕੋਈ

ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਘਾਪਣੇ ਗਏ ਦਾ
ਵੇਰੀ ਨੀ, ਮਥਲ ਪੂਰੀ ਘਾਬਦਾ ਨੀ, ਉਹ
ਘਾਬਾਰੂ, ਬਟਵੀਆ ਤੇ ਮਿਠ੍ਹਾਂ ਥਾਣ ਦਾ ਸੈਰੀਕ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਤੀਰੇ ਕਾਫ਼ ਭੰਕਿਰਮਾ
ਹੋਇਆ ਰੋਸਤ ਬਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ, ਇਥੇ ਤਕ ਕਿ
ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਭੰਕਦਾ ਲੱਗਦਾ। ਉਹ ਗਰਮ-
ਗਰਮ ਪੌਰੇ ਥਾਣਾਂ ਤੇ ਬਰਫ਼ ਵਾਲਾ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ
ਪੀਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਘਾਬਦਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਬੀਜ ਨਹੀਂ
ਬਰਾਬ ਕਰਦੀ।

ਉਮਤਾਦ ਧਾਰਨ ਵਰਨ ਦੀ ਰਸਮ :

ਮਹਿਗਏ
ਨੂੰ
ਕਈ ਢੇਰ

ਤਾਹਲਾ ਮਾਰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਫੈਦ-ਧੀਰਾ? ਨੀ। ਗਵੰਦੀਆ
ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਗਲ ਨਹੀਂ ਨੀ ਸੰਕਿਆ
ਜਾਣਾਂ। ਗਵੰਦੀਆ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ
ਪਾਤਕਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਾਗੀਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਮਹਿਗਏ ਇੱਕ
ਵੱਡਾ ਗਵੰਦੀਆ ਬਣ ਗਿਆ ਤਦ ਉਸ ਦੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ
ਕਰਕੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਥਾਂ ਦੀ ਮਹਿਗਏ
ਘਾਬਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਉਮਤਾਦ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ
ਗੰਗਾ ਦੀਕੁਣ ਦੀ ਕਮਰ ਰਸਮ ਕਰਵਾ ਕੀਤੀ।

Serial No.

Date

Notes

ਬਲੈਂਡ ਗਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ :

ਬਲੈਂਡ ਗਾਰੀ

1943 ਵਿੱਚ

ਜਦ ਬਲੈਂਡ ਗਾਰੀ

ਪਲਾਟਾ ਜੀ ਤੇ ਸਹਿਗਲ ਉਸ ਦਾ ਸਲਾਮਤੀ ਜੀਰ ਬੂਟ
ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਪਕ-ਫੇ-
ਚਿਠੀਆਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ। ਏਥਰ
ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਬੰਦੀ ਗਿਆ। ਸਹਿਗਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ
ਬਹੁਤ ਸਫਾਰਤ ਸੀ। ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਤਾਕਤੀਲ ਫਿਲਮ
ਲਈ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸੀ। ਉਹ ਏਥਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ
ਲੈ ਗਿਆ। ਸਟੂਡੀਓ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।
ਸਹਿਗਲ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਸਕੈਨਿੰਗਆਕਰ ਤੋਰ
ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸਮ ਨੂੰ ਛਾਡ ਦਿੱਤਾ।

ਸਹਿਗਲ ਦੀ ਮੌਤ :

ਸਹਿਗਲ 1946 ਈ: ਨੂੰ
ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ

ਮਹੀਨੇ ਜਲਦੀ ਪਰ ਆ ਗਿਆ।

ਉਹ ਰੀਰ ਤੇ ਕੇ ਫਿਰ ਬੰਦੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ
ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਰੀਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। 18 ਜਨਵਰੀ,
1947 ਈ: ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਉਹ ਹੁੱਕੀਆ ਨੂੰ ਸਥਾ
ਲਈ ਆਖਣਾ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਿਨ ਆਪਣੇ
ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਉੱਤੇ ਸਾਗਾ ਦਿੱਤਾ ਉਸਦਾ ਗੀਤ
"ਰਸਮ ਜੀ ਕੇ ਕਰਾ ਕਰੀ" ਸੋਗਾ ਸੁਣਾਉਣਾ
ਗਿਆ।

